

Διδακτική της Ιστορίας της Τέχνης

Εξωδυτικοί πολιτισμοί

Mesoamerican Civilizations, 200 B.C.–A.D. 1521

- Teotihuacán Civilization, 200 B.C.–A.D. 700
- Maya Civilization, 200 B.C.–A.D. 900
- Toltec Civilization, A.D. 900–1100
- Aztec Civilization, A.D. 1400–1521

Προ-κλασική περίοδος: Ολμέκοι

Ο πολιτισμός των Ολμέκων αναπτύχθηκε στις πεδιάδες της Βερακρούζ στον Κόλπο του Μεξικού κατά την περίοδο 1200 – 400 π.Χ. Οι Ολμέκοι είχαν πλούσια γλυπτική παραγωγή, όπως μαρτυρούν τα ευρήματα από βασάλτη και νεφρίτη στο Σαν Λορέντσο και τη Λα Βέντα. Η ανάπτυξη αυτού του πολιτισμού οφείλεται μάλλον στα εύφορα εδάφη και τις συχνές βροχοπτώσεις, που επέτρεψαν την καλλιέργεια σιτηρών και καλαμποκιού. Βέβαια, οι εκτάσεις δεν ήταν απεριόριστες και πιθανότατα η κυριαρχία επί των εδαφών οδήγησε σε διαμάχες μεταξύ των γαιοκτημόνων. Έτσι αναδείχτηκε μια τοπική άρχουσα τάξη, από την οποία προήλθε η πολιτιστική παραγωγή του Σαν Λορέντσο.

Τα πιο γνωστά μνημεία αυτής της εποχής είναι οι τεράστιες κεφαλές από βασάλτη, που ζυγίζουν έως και 44 τόνους. Θεωρείται ότι τα πετρώματα μεταφέρθηκαν μέσω του πλησιέστερου ποταμού πάνω σε σχεδίες και πρέπει να χρειάστηκε υπεράνθρωπη προσπάθεια για τη μετακίνησή τους. Αυτά τα κολοσσιαία κεφάλια (έχουν βρεθεί 17 μέχρι σήμερα) έχουν ύψος περίπου 2 με 2,5 μέτρα. Τα χαρακτηριστικά των προσώπων είναι επίπεδα, με σαρκώδη χείλη. Κάθε κεφαλή φέρει ένα κάλυμμα σαν κράνος ποδοσφαίρου, γι' αυτό και εικάζεται ότι αναπαριστούν παίκτες κάποιου είδους παιχνιδιού με μπάλα. Η επικρατέστερη εκδοχή είναι ότι πρόκειται για ηγεμόνες, πιθανόν ντυμένους με αθλητική περιβολή.

Στη θρησκεία των Ολμέκων οι θεοί ήταν συνήθως υβρίδια ανθρώπινου μωρού και ιαγουάρου, που απεικονίζονται να κλαίνε ή να βρυχώνται με το στόμα ανοιχτό.

Οι Ολμέκοι έκαναν εισαγωγή οψιδιανού και νεφρίτη από το ορεινό Μεξικό και τη Γουατεμάλα. Όταν το Σαν Λορέντσο παρήκμασε (πιθανόν λόγω κλιματικής αλλαγής), η Λα Βέντα έγινε το επόμενο κέντρο πολιτισμού στην περιοχή.

Ένα από τα αντικείμενα που έφτιαχναν οι Ολμέκοι ήταν οι κοίλοι καθρέπτες από σίδηρο, που κρεμιούνταν από το λαιμό. Χρησιμοποιούνταν για να αντικατοπτρίσουν εικόνες σε επίπεδες επιφάνειες και για να ανάψουν φωτιά. Είναι πολύ πιθανό οι ηγέτες και οι ιερείς της Λα Βέντα να φορούσαν τους καθρέπτες για να εντυπωσιάσουν το λαό με τις δήθεν υπερφυσικές τους ικανότητες.

Οι μάσκες από νεφρίτη δεν προορίζονταν για να φοριούνται, αλλά ήταν ένδειξη στάτους για την άρχουσα τάξη, καθώς ο νεφρίτης ήταν ακριβό υλικό.

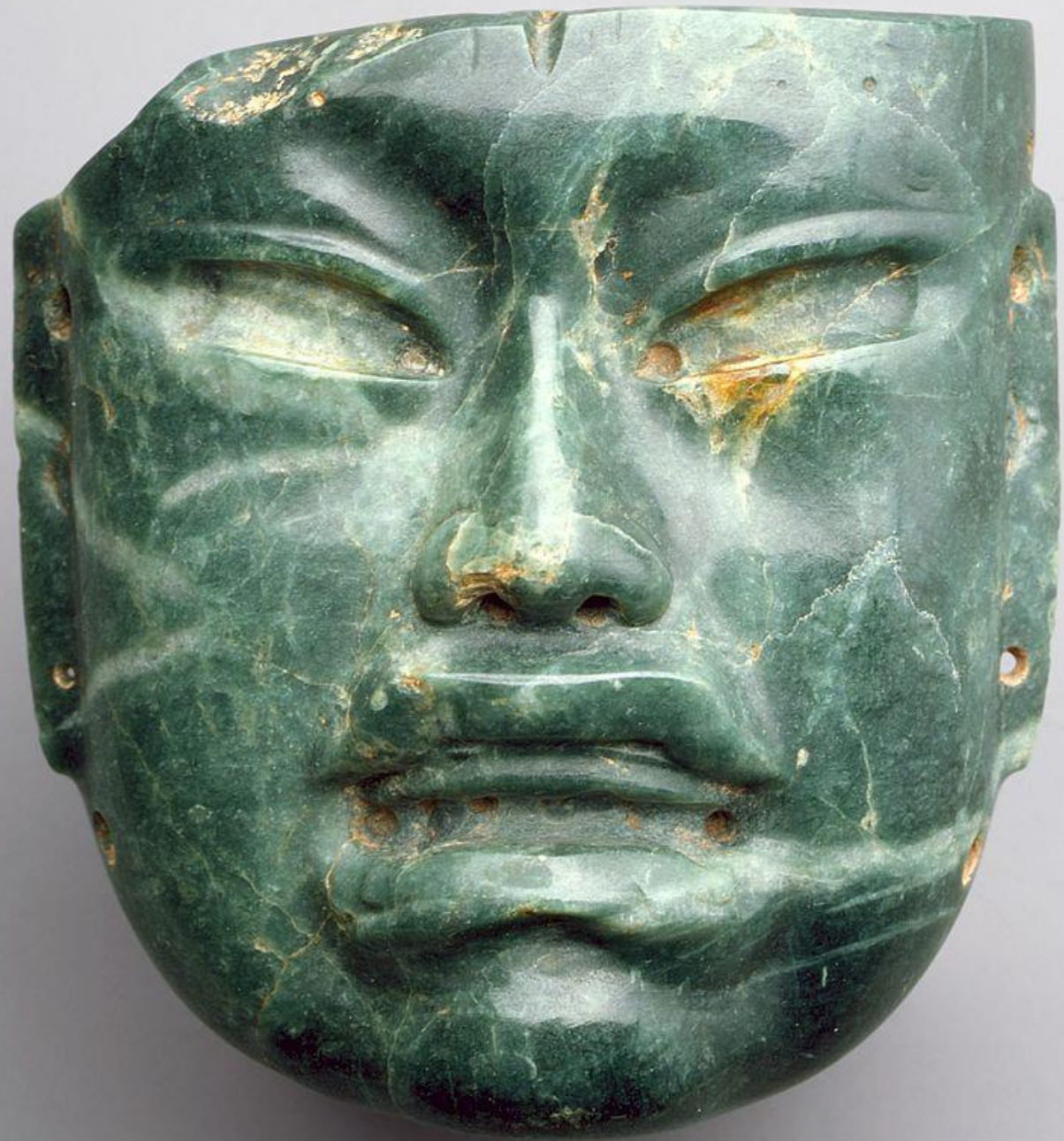
Αρχαιολόγοι πίστευαν αρχικά ότι οι Ολμέκοι λάτρευαν μόνο ένα θεό, μια θεότητα της βροχής που είχε τη μορφή ιαγουαρανθρώπου, όμως μεταγενέστερες μελέτες έδειξαν ότι στο πάνθεόν τους υπήρχαν τουλάχιστον 10 διαφορετικοί θεοί (θεός της φωτιάς, θεός του καλαμποκιού, φτερωτό φίδι). Είχαν επίσης αναπτύξει ένα σύστημα γραφής, το οποίο δεν έχει ακόμη αποκωδικοποιηθεί.

Το όνομα «Ολμέκοι» σημαίνει «λαστιχάνθρωποι» και τους αποδόθηκε λόγω της ενασχόλησής τους με την εξαγωγή λάτεξ από το δέντρο *castilla elastica* που φύτρωνε στην περιοχή. Θεωρείται ότι οι Ολμέκοι ήταν οι πρώτοι Μεσοαμερικανοί που έκαναν αιματοχυσίες στις θρησκευτικές τους τελετές, καθώς έχουν βρεθεί αιχμηρά αντικείμενα (βελόνες) σε χώρους λατρείας. Δεν υπάρχουν αποδείξεις ότι έκαναν ανθρωποθυσίες, αλλά υπάρχει η πιθανότητα να θυσίαζαν μωρά.

Περίπου το 400 π.Χ. ο πληθυσμός τους μειώθηκε δραματικά, ίσως λόγω μεταβολών στο καλλιεργήσιμο έδαφος ή ηφαιστειακών εκρήξεων, με αποτέλεσμα οι πόλεις τους να εγκαταλειφθούν.

Κλασική περίοδος: Μάγια

Ο πολιτισμός των Μάγια (2000 π.Χ. – 1697 μ.Χ.) αναπτύχθηκε κυρίως στη χερσόνησο του Γιουκατάν και τη Γουατεμάλα. Οι Μάγια καλλιεργούσαν τη γη και παρήγαν καλαμπόκι, φασόλια, κολοκύθες και πιπεριές τσίλι. Οι πρώτες πόλεις χτίστηκαν περίπου το 750 π.Χ. και σταδιακά απέκτησαν μνημειώδη κτίσματα και μεγάλους ναούς. Έπειτα από μια σειρά εμφυλίων πολέμων και πληθυσμιακών μετακινήσεων, οι Ισπανοί αποίκησαν την περιοχή και η τελευταία πόλη των Μάγια κατακτήθηκε το 1697.

Οι Μάγια είχαν επικεφαλής τον βασιλιά, ο οποίος θεωρούνταν μεσολαβητής ανάμεσα σε θεούς και ανθρώπους. Ο βασιλιάς έπρεπε να έχει τόσο ηγεμονικές όσο και μαχητικές ικανότητες για να διεξάγει πολέμους. Οι πόλεις περιλάμβαναν παλάτια, πυραμίδες-ναούς, γήπεδα και κτίρια που ήταν τοποθετημένα έτσι ώστε να επιτρέπουν την αστρονομική παρατήρηση. Η τάξη των ευγενών ήταν εγγράμματη και χρησιμοποιούσε ένα σύστημα ιερογλυφικής γραφής. Κατέγραφαν την ιστορία και τα τελετουργικά τους σε αναδιπλούμενα βιβλία, εκ των οποίων σώζονται μόνο τρία – τα υπόλοιπα καταστράφηκαν από τους Ισπανούς. Δείγματα γραφής βρίσκουμε επίσης σε αγγεία και στήλες.

Οι Μάγια είχαν επινοήσει περίπλοκα ημερολόγια και εφάρμοζαν μαθηματικούς υπολογισμούς. Η Κλασική περίοδος των Μάγια έχει παρομοιαστεί με την κλασική περίοδο της αρχαίας Ελλάδας και την αναγεννησιακή Ιταλία. Στην πόλη Τεοτιχουακάν, που έφτασε να έχει 150.000 κατοίκους, βρίσκονται η Πυραμίδα του Ήλιου και η Πυραμίδα της Σελήνης. Κάτω από τις πυραμίδες πιθανότατα υπάρχουν τάφοι, αλλά δεν έχουν γίνει σχετικές ανασκαφές.

Σε πολλά αρχιτεκτονικά μνημεία οι Μάγια χρησιμοποιούσαν κόκκινη βαφή για να χρωματίσουν μάρμαρα και γρανίτες. Συχνή ήταν επίσης η χρήση οψιδιανού για την κατασκευή εργαλείων. Στις πόλεις κατοικούσαν τεχνίτες, αγγειοπλάστες και αργυροχρυσοχόοι. Η κοινωνία χωριζόταν σε ελίτ, μεσαία τάξη και εργάτες. Στις περιοχές που ζούσαν οι ευγενείς συναντάμε τοιχογραφίες που απεικονίζουν ιερείς, ιαγουάρους και διάφορες θεότητες. Οι πιο συνήθεις αναπαραστάσεις δείχνουν τη Μεγάλη Θεά και το Φτερωτό Φίδι.

Στις τελετές καίγονταν θυμιάματα και εκτελούνταν ανθρωποθυσίες. Οι μελετητές θεωρούν ότι τα θύματα ήταν αιχμάλωτοι εχθροί που θυσιάζονταν στους θεούς για να εξασφαλιστεί η ευημερία της πόλης ή θάβονταν στα θεμέλια νέων κτιρίων. Άλλους τους αποκεφάλιζαν, σε άλλους έβγαζαν την καρδιά και άλλους έθαβαν ζωντανούς. Κατά το χτίσιμο της Πυραμίδας του Φτερωτού Φιδιού, περ. το 250 μ.Χ., θυσιάστηκαν γύρω στους 200 ανθρώπους. Πολλά από τα θύματα φορούσαν κολιέ από κοχύλια που είχαν λαξευτεί ώστε να μοιάζουν με δόντια (κάποια περιδέραια είχαν και πραγματικές ανθρώπινες σιαγόνες). Εκτός από ανθρώπους και ζώα, οι Μάγια προσέφεραν και αναθήματα από πολύτιμες πέτρες (οψιδιανό, πυρίτη, πράσινη πέτρα).

Στην Τεοτιχουακάν έχουν βρεθεί και αρκετές λίθινες μάσκες, αλλά η χρήση τους παραμένει άγνωστη. Όταν υπάρχει κείμενο πάνω σε κεραμικά δοχεία και πιάτα, τα ιερογλυφικά αναφέρονται στο είδος του κεραμικού (π.χ. ποτήρι ή πιάτο), τη χρήση του (π.χ. για σοκολάτα ή για ταμάλες) και σε ποιον ανήκει ή ποιος το έκανε δώρο (π.χ. το ποτήρι σοκολάτας του ηγεμόνα Μπάτζε Κάαν Τουκ). Οι ιαγουάροι είχαν ιδιαίτερη θέση στον πολιτισμό των Μάγια. Θεωρούνταν σύμβολα του σκότους, του κάτω κόσμου, του πολέμου, της φωτιάς και του νερού. Οι σαμάνοι επικοινωνούσαν με το πνεύμα του ιαγουάρου επειδή το ζώο είχε την ικανότητα να διασχίζει γη, νερό και –υποτίθεται- ουρανούς.

Μετα-κλασική περίοδος: Αζτέκοι

Ο πολιτισμός των Αζτέκων αναπτύχθηκε στο κεντρικό Μεξικό από το 1300 έως το 1521. Οι Αζτέκοι ήταν οργανωμένοι σε πόλεις-κράτη, κάποιες εκ των οποίων ενώθηκαν για να σχηματίσουν συμμαχίες. Η αυτοκρατορία των Αζτέκων ήταν συνένωση τριών πόλεων (Τενοχτιτλάν, Τεξκόκο και Τλακοπάν).

Όταν το 1519 ο Ερνάν Κορτές έφτασε στην περιοχή, συμμαχισε με πόλεις – αντιπάλους της αυτοκρατορίας. Με την πτώση της Τενοχτιτλάν το 1521 και τη σύλληψη του αυτοκράτορα, οι Ισπανοί κατέλαβαν την πόλη και την ονόμασαν Πόλη του Μεξικού. Από κει και έπειτα, συνέχισαν με την προσάρτηση εδαφών και Μεσοαμερικανικών λαών στην Ισπανική αυτοκρατορία. Η διαδικασία αυτή διευκολύνθηκε από τους ντόπιους ευγενείς, που αναγνώρισαν την Ισπανική κυριαρχία, ασπάστηκαν το Χριστιανισμό και, σε ανταπόδοση, κράτησαν τους τίτλους ευγενείας τους. Οι ευγενείς μεσολαβούσαν ώστε να αποδίδονται οι φόροι στους Ισπανούς και να παρέχονται εργατικά χέρια από τον τοπικό πληθυσμό όταν οι κατακτητές το ζητούσαν.

Η γνώση που έχουμε για τους Αζτέκους προέρχεται από ευρήματα ανασκαφών, γραπτά κείμενα ιθαγενών, μαρτυρίες αποικιοκρατών και, κυρίως, περιγραφές των ηθών και των εθίμων τους από Ισπανούς κληρικούς και Αζτέκους που είχαν μάθει την ισπανική γλώσσα. Τα κείμενα αυτά συγκεντρώθηκαν σε «κώδικες» όπως ο 12τομος Φλωρεντινός Κώδικας που γράφτηκε από τον Φραγκισκανό ιερέα Μπερναρντίνο ντε Σαχαγκούν με τη βοήθεια ντόπιων πληροφοριοδοτών. Ο Φλωρεντινός Κώδικας περιέχει στοιχεία σχετικά με τον πολιτισμό, τη θρησκεία, την κοινωνία, την οικονομία και τη φυσική ιστορία των Αζτέκων.

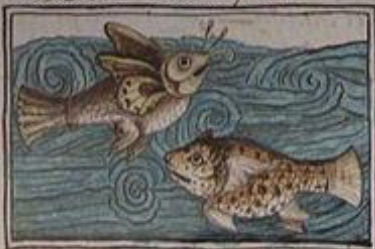
Llama totomjchi, que quiere dezir ave pez: dese se ave: por que tiene la cabeza como ave, y el pico como ave, y pica como ave: y tiene las alas largas como pez, y la cola como pez.

¶ Ay un pez en la mar que se llama vitzzilmychi: llamase anzi, porque tiene el papayllo muy delgado, como el auccilla, que sella ma zinzon, que anda chupando las flores.

¶ Ay otro pez en la mar que se llama papalomjchi, que quiere dezir pez como mariposa, porque es de la hechura de mariposa.

¶ Ay otro pez en la mar que se llama

totomjchi, vel mjchi, achi. llama lapal viac. Inje mjcha vitzzilmychi: mjtson tecon vel vitzzilmychi. qun tototi ikontecon icca. vel ter vitzic, temmjmystic, thapponjanj, thachoponja, thapponolon.

¶ Vitzzilmychi: vel mjchi, mjtson vitzzilmychi. achi. llama ac inja tlapal, mipatlampa, mjtflareloata. Auh mjchi vel vitzic, viac, vel iuhquij vitzziltenili myten: tenponatic, tenvitzmalotic, tenvitzmalloti.

¶ Papalomjchi: veiapanic, re, caacan icmjchi: auh mjtca, mje thachioalli: vel iuhpapalotl, patlachic, iacatone: injuhquij papalotl, thapale; injatlapal vel papalotl y iatlapal: in vitzic icenemj, iuhquij patlachic colonj.

¶ Ocelomjchi: no veiapanic

ocelomjchi: que quiere dezir como tigre: llamase anzi por que es semejante al tigre en la cabeza, y en las manchas y no tiene escamas.

¶ Ay otro pez que se llama quauhrovili, llamase anzi, porque tiene la cabeza como aguja, y el pico como oro, y amarillo, como oro, y tiene escamas, es liso como un espejo, grande y largo: no tiene escamas: es de buen comer, todo es comible.

¶ Parapho tercero de los camarones y tortugas.

¶ A los cancheros de la mar llama can tecujcilli o atecujcilli, son cancheros de comer, son como los camarones de las lagunas, pero son mayores, y lo comestible es los hambros; y el cuer

mj. Injtlac camjchm: canjo mj ton tecon, injuhquoceluti: vel iuhquij mje quatecontic, mje tante tepontic, mje tentoma oac: vel iuhquij mje mocucuj lo. Auh injtlac camjchm: a lactic, alastec, alaoac.

¶ Quauhrovili: camjchi, vei atia mjchan. Auh mje mjcha quauhrovili: inpton tecon vel iuhquij quauhili: ten coltic, ten castic, iuhquij tecucuyflati iten: vel iuhquij axoloti ic thotlanj, mje calactec: vel iuhquij icca ikontecon, icce caviac, imasac: auh vel iuhquij mje amo omjo, vel iahli nacatl, vel nacaiio.

¶ Inje ei parapho: in techi palada inxquijcilli atlanromj iccapipil.

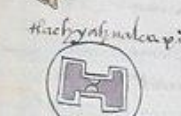
¶ Tecujcilli: anajo atecujcilli, velic, haviac: achi iuhquij inacocilm icca: ca vei, veipol. Auh inqualilo: can ic inja colteuh. auh injtlac anjo

acollina. pñ
acollina. pñ
acollina. pñ

tepechapa. pñ

tepechapa. pñ

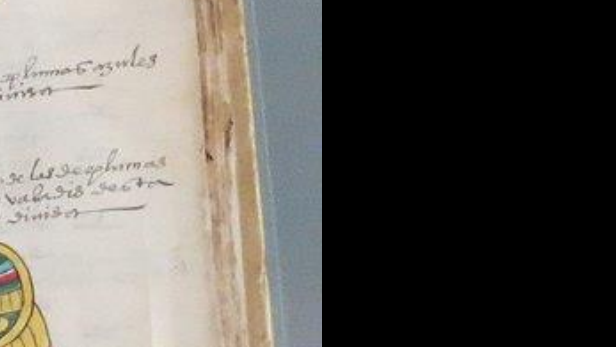
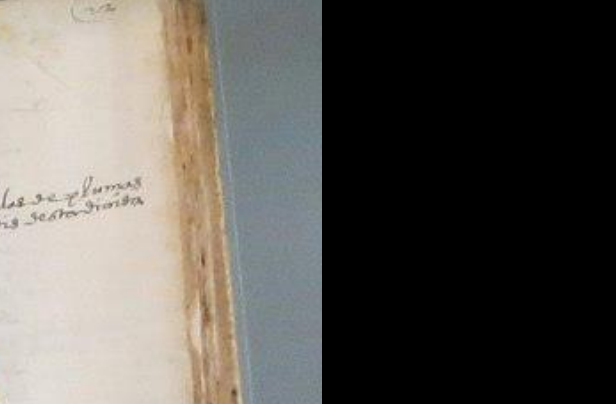
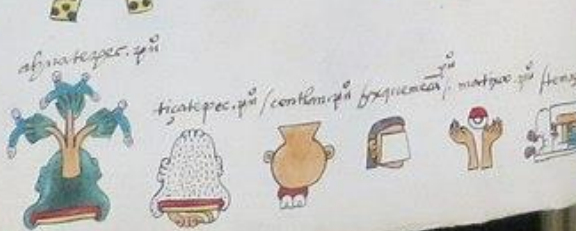
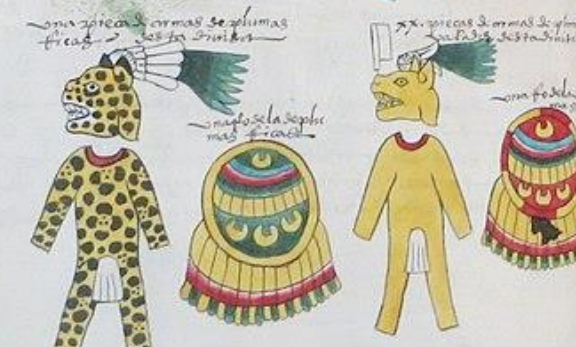
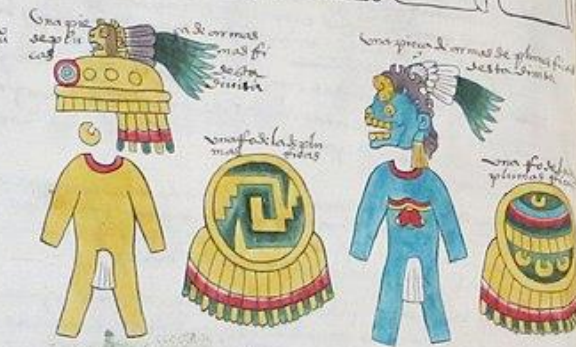
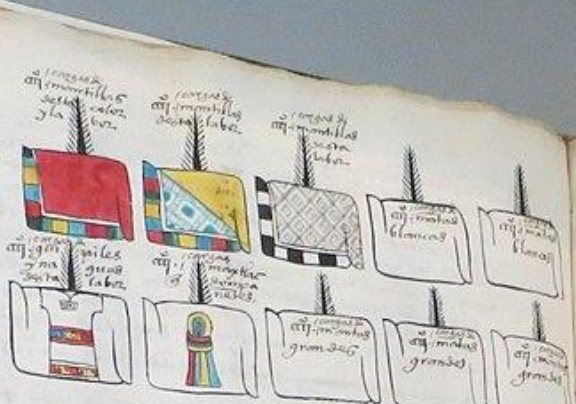
tepechapa. pñ

tepechapa. pñ

tepechapa. pñ

estas onza apitas e oguel signi fia. onza ab

ii. de los miedagos desta jagera

onza tortilla y media

mielado de xiij. ab e la esta intrigando don dald 9 mmo miaztes con xpi seey.

sahumerio de ymago de axi

iii. de los miedagos desta jagera

onza tortilla y media

mielado de xiij. ab e la esta intrigando que xpi no le onz. suntio amiaztes con axi.

sahumerio de axi.

xii. de los miedagos desta jagera

onza tortilla y media

mielado de xiij. ab

esta pintura significa la noche

iii. de los miedagos desta jagera

onza tortilla y media

mielado de xiij. ab e la esta intrigando de modo onza vaxen de f.

esta pintura significa la noche

xiii. de los miedagos desta jagera

onza tortilla y media

mielado de xiij. ab e la esta intrigando de modo onza vaxen de f.

mielado de xiij. ab e la esta intrigando de modo onza vaxen de f.

mielado de xiij. ab e la esta intrigando de modo onza vaxen de f.

mielado de xiij. ab e la esta intrigando de modo onza vaxen de f.

xiiii. de los miedagos desta jagera

onza tortilla y media

mielado de xiij. ab e la esta intrigando de modo onza vaxen de f.

mielado de xiij. ab e la esta intrigando de modo onza vaxen de f.

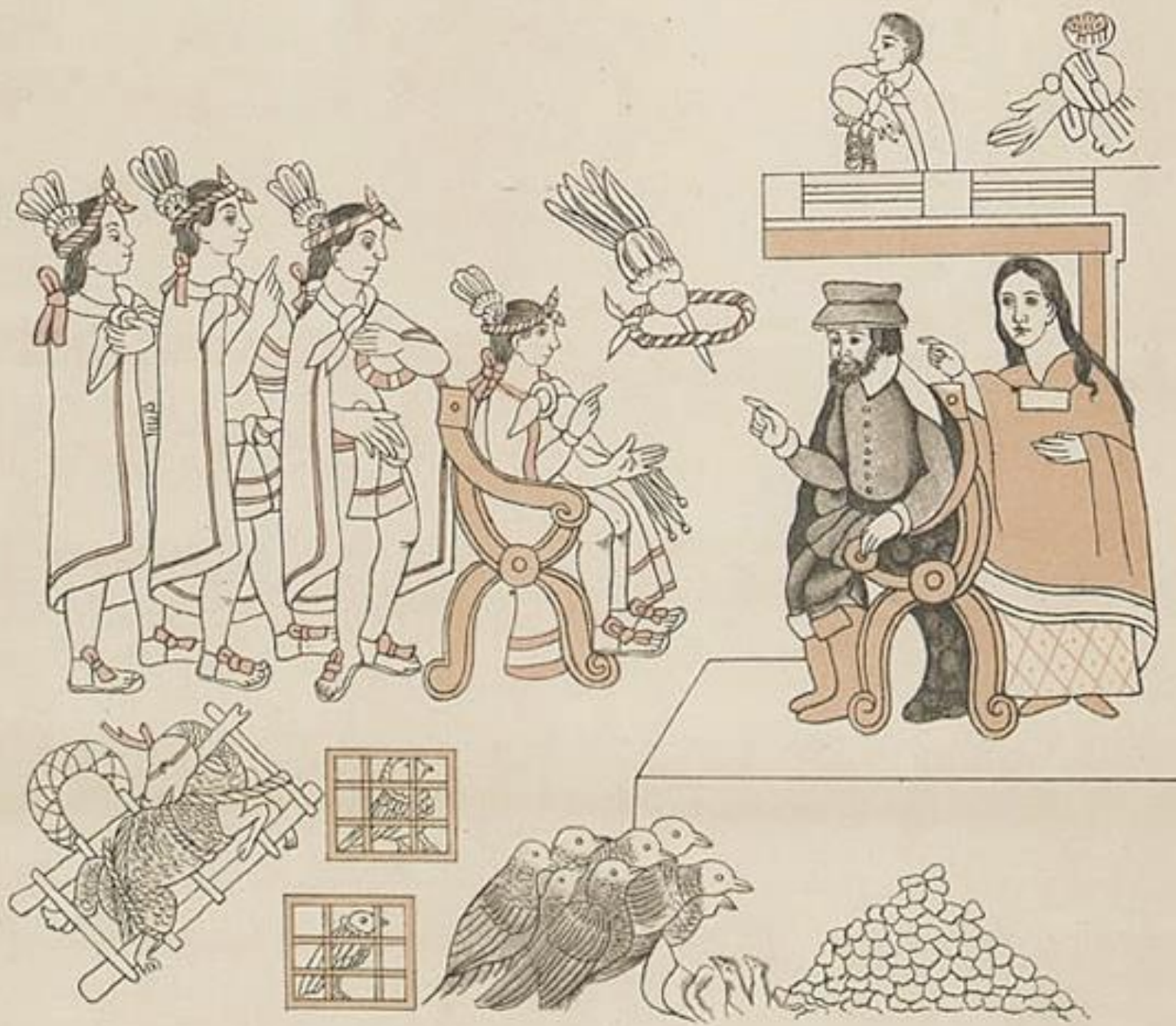
mielado de xiij. ab e la esta intrigando de modo onza vaxen de f.

Ο Κώδικας Μεντόζα εικονογραφήθηκε μάλλον το 1541 από Αζτέκους καλλιτέχνες υπό την επίβλεψη του Δον Αντόνιο ντε Μεντόζα, αντιβασιλέα της Νέας Ισπανίας. Εξιστορεί τις κατακτήσεις των Αζτέκων ηγεμόνων, καθώς και σκηνές από την καθημερινή ζωή των κατοίκων πριν την αποικιοκρατία. Ο Κώδικας δημιουργήθηκε ως απάντηση στο αίτημα του Ισπανού βασιλιά για πληροφορίες σχετικά με το πολιτικό καθεστώς των Αζτέκων.

Το 1440 στέφθηκε αυτοκράτορας ο Μοκτεζούμα. Κατά τη διαδοχή ενός αυτοκράτορα από τον επόμενο, οι πόλεις που απέδιδαν φόρο στην αυτοκρατορία έβρισκαν την ευκαιρία να επαναστατήσουν. Αυτό σήμαινε ότι ο νέος αυτοκράτορας έπρεπε να αποδείξει την αξία του στο πεδίο της μάχης. Ο Μοκτεζούμα ζήτησε από τις γύρω υποτελείς πόλεις να παρέχουν εργάτες για την επέκταση του μεγάλου ναού της Τενοχτιτλάν. Έπειτα από δύο επόμενους διαδόχους, το θρόνο πήρε ο Μοκτεζούμα ΙΙ, κατά τη διάρκεια της θητείας του οποίου έλαβε χώρα η κατάκτηση από τους Ισπανούς.

Το 1519 ο Μοκτεζούμα ΙΙ έμαθε ότι ο Κορτέζ είχε αφιχθεί με το στόλο του και έκανε προέλαση με τη βοήθεια των εχθρών της αυτοκρατορίας. Κάλεσε τον Κορτέζ και προσφέρθηκε να τον φιλοξενήσει στην Τενοχτιτλάν. Όταν ο ισπανικός στρατός δέχτηκε επίθεση από ομάδες Αζτέκων, ο Κορτέζ ζήτησε από τον αυτοκράτορα να εκτελέσει τους υπευθύνους για την επίθεση και ο Μοκτεζούμα δέχτηκε. Καθώς έγινε φανερό ότι οι Ισπανοί είχαν το πάνω χέρι, ο λαός άρχισε να αντιδρά και επαναστάτησε εναντίον τους. Στη σφαγή που ακολούθησε, ο Μοκτεζούμα σκοτώθηκε είτε από Ισπανούς είτε από ντόπιους που τον θεώρησαν προδότη.

Στα χρόνια που ακολούθησαν, οι Αζτέκοι έπεσαν θύματα επιδημίας ευλογιάς. Μετά την κατάρρευση της αυτοκρατορίας, οι κάτοικοι έγιναν υποτελείς των Ισπανών και η εκπαίδευσή τους ανατέθηκε στην Καθολική Εκκλησία.

Στην κοινωνία των Αζτέκων, ένα μέλος της εργατικής τάξης μπορούσε να ανέλθει σε ανώτερη κλίμακα μέσω των επιτυχιών του στο πεδίο της μάχης. Όσο περισσότερους αιχμαλώτους συλλάμβανε, τόσο ανέβαιναν τα αξιώματα και η κοινωνική του θέση.

Γενικά οι άνδρες εργάζονταν εκτός σπιτιού ως αγρότες, έμποροι, τεχνίτες, ενώ οι γυναίκες ασχολούνταν κυρίως με τα οικιακά και την υφαντουργία. Οι Αζτέκοι λάτρευαν τέσσερις μεγάλες θεότητες: το θεό της βροχής (Τλαλόκ), το θεό του ήλιου (Χουιτζίλοπόχтли), το θεό του αέρα και των ουρανών (Κουετζαλκοάτλ) και το θεό της νύχτας, της μαγείας και του πεπρωμένου (Τεζκατλιπόκα). Οι ανθρωποθυσίες ήταν πολύ συχνό φαινόμενο και σε αρκετές περιπτώσεις ακολουθούσαν από κανιβαλισμό. Σύμφωνα με μελέτες, ο λόγος για τον οποίο οι Αζτέκοι θυσίαζαν τόσο πολλούς αιχμαλώτους ήταν η επίδειξη δύναμης: το δημόσιο θέαμα της ανθρωποθυσίας έδειχνε στους παρισταμένους την ισχύ των ανώτερων τάξεων και λειτουργούσε εκφοβιστικά για όσους τυχόν σκέφτονταν να στραφούν ενάντια στο καθεστώς.

Οι Αζτέκοι παρήγαν ζωγραφική, γλυπτική, μωσαϊκά, κεραμικά αγγεία και τεχνουργήματα με φτερά. Το περίφημο τυρκουάζ φίδι με τα δύο κεφάλια χρησιμοποιούνταν για τελετουργικούς σκοπούς ως διακόσμηση του θώρακα. Το φτερωτό διάδημα του Μοκτεζούμα είναι πλέον το μοναδικό τέτοιο αντικείμενο που έχει επιβιώσει μέχρι σήμερα και βρίσκεται στο Εθνογραφικό Μουσείο της Βιέννης (Weltmuseum). Η κυβέρνηση του Μεξικού έχει ζητήσει την επιστροφή του στα πάτρια εδάφη, αλλά το Αυστριακό μουσείο αρνείται λόγω του ότι τα υλικά είναι πολύ ευαίσθητα και η μεταφορά θα τα καταστρέψει. Τα κεραμικά δοχεία των Αζτέκων ήταν συνήθως πορτοκαλί με μαύρα σχέδια και προορίζονταν για καθημερινή χρήση, ενώ όσα ήταν πιο περίτεχνα ήταν ακριβά και χρησιμοποιούνταν σε ιδιαίτερες περιστάσεις.

1
alguni nobiaq manaba
pouen conda d'aba; ota
ado en q'ca
na p'icid' / a
el q' p'oc' /
a meq'nta.

meq'nta. non
brida; ycaupali.

alguni nobiaq oha con
de alguni manaba ala que
na. /
l'lt'omdo la /
fonsa

alguni manaba ala
quaza /
con manaba
alos /
y el haza
ce /
monias
la guerra

2
manaba / q' si en la guerra cabi
Gaba / alguni / q' si en la de q' /
nion /
nion /
nion /
nion /
nion /
nion /
nion /
nion /
nion /

meq'nta. non
brida; ycaupali.

alguni nobiaq oha con
de alguni manaba ala que
na. /
l'lt'omdo la /
fonsa

este valiente con la de
de nio de q' manaba /
pues /
que /
na /
nion /
nion /
nion /
nion /
nion /
nion /
nion /

3
este valiente con la de nio
de nio de q' manaba /
pues /
que /
na /
nion /
nion /
nion /
nion /
nion /
nion /
nion /

este valiente con la de nio
de nio de q' manaba /
pues /
que /
na /
nion /
nion /
nion /
nion /
nion /
nion /
nion /

4
este valiente con la de nio
de nio de q' manaba /
pues /
que /
na /
nion /
nion /
nion /
nion /
nion /
nion /
nion /

este valiente con la de nio
de nio de q' manaba /
pues /
que /
na /
nion /
nion /
nion /
nion /
nion /
nion /
nion /

Οι Ισπανοί κατέστρεψαν την Τενοχτιτλάν για να έχουν χώρο για τα άλογα και τα κανόνια τους, αλλά και για να μην έχουν οι Αζτέκοι κτίρια για να στήνουν ενέδρες. Η πόλη σταδιακά ισοπεδώθηκε προκειμένου να χτιστούν νέα κτίρια, όπως ο Καθεδρικός ναός, που χτίστηκε στη θέση του Μεγάλου ναού των Αζτέκων. Πολλά από τα εικονογραφημένα βιβλία των Αζτέκων κάηκαν από καθολικούς ιερείς και απαγορεύτηκαν οι εορτασμοί των παλιών εθίμων. Όσοι κατείχαν τίτλους ευγενείας την εποχή της αυτοκρατορίας, παρέμειναν ευγενείς και υπό το νέο καθεστώς (π.χ. οι απόγονοι του Μοκτεζούμα).

Στα πρώτα χρόνια μετά την κατάκτηση, Αζτέκοι διανοούμενοι μελέτησαν την Ευρωπαϊκή τέχνη και φιλοσοφία και παρήγαγαν έργα που συνδύαζαν πολιτισμικά στοιχεία από τον δυτικό κόσμο και τις δικές τους παραδόσεις. Αυτή η «αναγέννηση» όμως δεν κράτησε πολύ, καθώς οι ισπανικές αρχές φοβήθηκαν ότι οι μορφωμένοι ντόπιοι είχαν αρχίσει να αποκτούν δύναμη. Παρά τις απαγορεύσεις του καθεστώτος, τα τοπικά ήθη και έθιμα δεν εξαφανίστηκαν τελείως. Μέσα στο πέρασμα 400 χρόνων, οι γηγενείς Μεξικανοί κατάφεραν να διατηρήσουν ζωντανή την κουλτούρα τους.

Όταν το Μεξικό ανεξαρτητοποιήθηκε από την Ισπανία το 1821, οι Αζτέκοι πρόγονοι έγιναν σύμβολο υπερηφάνειας για τους νέους Μεξικανούς και η βάση για το χτίσιμο του πατριωτισμού τους, αν και όχι για όλους: η τοπική ελίτ ήταν χωρισμένη σε Hispanistas, δηλαδή συντηρητικούς Μεξικανούς που δεν αντλούσαν περηφάνεια από τους αρχαίους πολιτισμούς, και Indigenistas, που ήταν το αντίθετο. Στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, πρόεδρος του Μεξικού έγινε ο στρατηγός δικτάτορας Πορφύριο Ντίαζ, ο οποίος άνοιξε τη χώρα σε ξένους επενδυτές και φρόντιζε να κρατάει τους γηγενείς πληθυσμούς υπό έλεγχο.

El Exmo S. D. Joseph Sarmiento de Valladares
Conde de Moctesuma 3° Virrey, y Capp. Gen.

De España y d'India, Meltifa.

MEXICO

DEL PRIMER CENTENARIO
DE SU INDEPENDENCIA

Programa
ILUSTRADO

Κατά τη Μεξικανική Επανάσταση (1910-1920), το κίνημα Indigenismo αναζωπυρώθηκε, με τα σύμβολα των Αζτέκων να εμφανίζονται σε όλο το φάσμα της πολιτικής και πολιτιστικής ζωής. Χαρακτηριστικές είναι οι τοιχογραφίες του Ντιέγκο Ριβέρα και η προώθηση της τέχνης στο δημόσιο χώρο ώστε να έχει σε αυτήν πρόσβαση ο λαός.

Παρότι κάποιοι πιθανολογούν ότι η Μεξικανική γιορτή της Ημέρας των Νεκρών έχει αζτέκιες ρίζες, η προέλευσή της βρίσκεται στο χριστιανικό εορτασμό των Αγίων Πάντων από την Καθολική Εκκλησία. Δεν υπάρχουν αποδείξεις ότι οι προ-κολομβιανοί πολιτισμοί τιμούσαν τους νεκρούς με το ίδιο εθιμοτυπικό, ενώ αντιθέτως η Μεσαιωνική Ευρώπη βρήκει αναφορών στην εφήμερη φύση της ζωής και τη χρήση του σκελετού ως συμβόλου του θανάτου. Κατά τις ημέρες αυτές (1 και 2 Νοεμβρίου), οι Μεξικανοί φτιάχνουν βωμούς στο σπίτι τους προς τιμήν των νεκρών, επισκέπτονται κοιμητήρια, προσφέρουν λουλούδια και τρώνε γλυκίσματα σε σχήμα νεκροκεφαλών.

Η πιο σημαντική χριστιανική εικόνα στην ιστορία του Μεξικού είναι αυτή της Παρθένου της Γουαδελούπης. Σύμφωνα με το θρύλο, η Παναγία εμφανίστηκε σε έναν Αζτέκο χωρικό (τον Χουάν Ντιέγκο) το 1531 και του ζήτησε επανειλημμένα να χτιστεί ναός σε συγκεκριμένη τοποθεσία προς τιμήν της. Καθώς ο τοπικός επίσκοπος δεν πίστεψε τη μαρτυρία του χωρικού, εκείνος ζήτησε από την Παρθένο ένα θαύμα. Η Παρθένος δέχτηκε, θεράπευσε τον άρρωστο θείο του Ντιέγκο και άφησε το αποτύπωμα της μορφής της πάνω σε ένα μανδύα. Η εκκλησία που στεγάζει τον μανδύα έχει τη μεγαλύτερη επισκεψιμότητα σε όλο τον Καθολικό κόσμο.

CALavera CATRINA

Ένας σύγχρονος διεθνούς φήμης καλλιτέχνης με καταγωγή από το Μεξικό είναι ο Gabriel Orozco. Στις φωτογραφίες του ταπεινά αντικείμενα που συναντά τυχαία στις περιπλανήσεις του στους δρόμους μετατρέπονται σε γλυπτά λόγω του όγκου τους, του τρόπου με τον οποίο είναι τοποθετημένα και της σχέσης τους με άλλα αντικείμενα ή με τον περιβάλλοντα χώρο.

Άλλες φορές, ο καλλιτέχνης στρέφει την προσοχή του σε ό,τι αφήνουν οι άνθρωποι πίσω τους: σημάδια, αποτυπώματα, σωματικές εκκρίσεις. Για παράδειγμα, στο έργο «Waiting chairs» (1998), βλέπουμε μια σειρά από άδειες πλαστικές καρέκλες και πάνω από την καθεμία ένα σημάδι στον τοίχο από τα κεφάλια των ανθρώπων που έχουν κάτσει σε αυτές τις θέσεις μέσα στα χρόνια. Αυτό που τον ενδιαφέρει δεν είναι μόνο να δείξει τα απομεινάρια της ανθρώπινης παρουσίας, αλλά και την αισθητική ποιότητα των αντικειμένων, την ανάδειξή τους σε γλυπτά.

Ενίοτε ο Orozco παρεμβαίνει στο περιβάλλον για να δημιουργήσει αυτές τις «τυχαίες» συναντήσεις αντικειμένων, συχνά με μια δόση χιούμορ. Για παράδειγμα, στο έργο «Tortillas and bricks» (1990), η στοίβα με τα τούβλα έχει ούτως ή άλλως γλυπτική διάσταση, αλλά από μόνη της δεν αποτελεί ιδιαίτερο θέαμα. Με την προσθήκη των στρογγυλών δισκίων των τορτίγιας όμως, αναδεικνύεται σε κάτι αναπάντεχο και παράξενο που τραβάει την προσοχή.

Σε αντίθεση με τα γλυπτά που χαρακτηρίζονται από μονιμότητα, τα αντικείμενα στις φωτογραφίες του Orozco δεν μένουν για πολύ στις θέσεις που τα βλέπουμε. Βρίσκονται εκεί για λίγο, πιθανόν όσο χρειάζεται για να πατήσει το κλικ στο φακό. Η φωτογραφία είναι απλώς μια μαρτυρία ότι η σύνθεση ή το αντικείμενο υπήρξαν σε κάποια χρονική στιγμή.

